

הגדת הזהב

הגדת הזהב נוצרה בספרד בברצלונה ב-1320. גודלה 25*19.5 ס"מ. היא כוללת את טקסט ההגדה ופיוטים וכן מיניאטורות על דפים שלמים. הגדת הזהב היא אחת מהמוקדמות ביותר, והמפוארת מבין ההגדות הספרדיות הקיימות מן המאה ה-14.

ההגדה מחולקת ל-3 חלקים: 1. 14 דפים מלאי ציורים- מיניאטורות. 2. טקסט מעוטר 3. מבחר של 100 פיוטי פסח.

המיניאטורות מתארות אפיזודות מבראשית ובמדבר. הרקע של כל פנל זהב משוטח, מעוטר בדוגמאות גיאומטריות.

הסגנון גותי- צרפתי בהשפעה איטלקית. אלגנטי מאד ומפותח.

העיצוב עשיר ומהודר ועשוי בהתאם לצורות המקובלות בספרים מודפסים באיטליה באותה תקופה.

חשוב לציין שעמוד השער הוא תוספת מאוחרת יותר מהמאה השבע-עשרה 1602 להגדה שעוצבה כנראה בברצלונה ב-1320 ומכאן אנו למדים על חשיבותה כבר אז.

שער ההגדה מצויר כשער. השער בנוי מזוג עמודים כפולים, העמודים הפנימיים מעוטרים במוטיב צמחי ומקשרת ביניהם קשת בצבעי אדום לבן וזהב, הקשת מוסיפה מימד של עומק לשער. העמודים החיצוניים מוצבים על בסיס מוגבה והם מורכבים מקריאטידות בדמות בתולות ים, הנשים מרימות את ידן החיצונית ונושאות קשת מעוטרת שבמרכזה פנים מכונפות. במרכז השער כיתוב: סדר ההגדה של פסח עם שירים מיוחדים על כל הנפלאות והניסים שנעשו ביציאתם ממצרים, ובאותיות קטנות יותר הקדשת ההגדה כמתנת נישואים.

טיפוס אופייני לדף בהגדה. רקע עלי זהב והסצנות מימין לשמאל מלמעלה למטה:
 א. יעקב נאבק במלאך. ב. חלום יוסף על האלומות ג. יוסף מספר לאביו את חלמו.
 ד. יוסף בדרך להביא אוכל לאחיו דמותו של המלאך מתארת את הדמות שהורתה לו
 את דרכו ככתוב ומצאהו איש והנה תועה בדרכו "בראשית ל"ז 15.

בסצנה הימנית מתוארים המצרים כאבירי ימה"ב על חרבים, מגניהם וקסדותיהם. בצד שמאל ישראל עוברים והמצרים הטובעים נראים מבעד למים השקופים. הרקע המוזהב הוא שנתן להגדה את שמה.

הדף מחולק לשניים על ידי איור בדגם צמחי מסוגנן – מופשט. אות רבתי במדליון רשות ועיטור גיאומטרי.

מצה זו באות רבתי מוזהבת על רקע שטיח תפילה. שריג המצה מניפולציה גיאומטרית היוצרת עיטור בדגם חוזר בצבעי אדום כחול.